

МВС України
Харківський національний університет
внутрішніх справ

Координатор проектів ОБСЄ в Україні

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ ТА ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

**Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної
конференції**

(23 листопада 2018 року, м. Харків)

Харків
ХНУВС
2018

*Друкується за рішенням оргкомітету
відповідно до доручення ХНУВС від 19.09.2018 № 122*

Актуальні питання протидії кіберзлочинності та торгівлі людьми : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (23 листоп. 2018 р., м. Харків) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Координатор проектів ОБСЄ в Україні. – Харків : ХНУВС, 2018. – 432 с.

У матеріалах конференції окреслено найбільш актуальні проблеми протидії кіберзлочинності та торгівлі людьми на сучасному етапі; проаналізовано питання правового та організаційного забезпечення протидії кіберзлочинності та торгівлі людьми; кримінально-правові, процесуальні та криміналістичні аспекти протидії цьому негативному явищу; розглянуто відповідний міжнародний досвід, а також кадрове забезпечення правоохоронних органів. Досліджено використання інформаційних технологій і технічних засобів у протидії кіберзлочинності та торгівлі людьми.

УДК [351.74:343.85](062.552)

Публікації наведено в авторській редакції з незначними коректорськими правками. Оргкомітет не завжди поділяє погляди авторів публікацій. За достовірність наукового матеріалу, професійного формулювання, фактичних даних, цитат, власних імен, географічних назв, а також за розголошення фактів, що не підлягають відкритому друку, тощо відповідають автори публікацій та їх наукові керівники.

Електронна копія збірника безоплатно розміщується у відкритому доступі на сайті Харківського національного університету внутрішніх справ (<http://www.univd.edu.ua>) у розділі «Видавнича діяльність. Матеріали науково-практичних конференцій, семінарів тощо», а також у репозитарії ХНУВС (<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>).

Видано Координатором проектів ОБСЄ в Україні в рамках проекту «Посилення кримінального переслідування торгівлі людьми з використанням інформаційних технологій в Україні», за фінансової підтримки уряду Сполучених Штатів Америки.

Усі права захищено. Зміст посібника можна безкоштовно копіювати та використовувати в освітніх та інших некомерційних цілях за умови посилання на джерело інформації.

Координатор проектів ОБСЄ в Україні та уряд Сполучених Штатів Америки не несуть відповідальності за зміст та погляди, висловлені у цій публікації.

© Харківський національний університет
внутрішніх справ, 2018
© Координатор проектів ОБСЄ в Україні, 2018

УДК 340:004

Вадим Анатолійович КОРШЕНКО,

*кандидат юридичних наук,
завідувач науково-дослідної лабораторії захисту інформації та
кібербезпеки факультету № 4 (кіберполіції)
Харківського національного університету внутрішніх справ*

КРИПТОВАЛЮТА В УКРАЇНІ: ПОТОЧНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

Починаючи з 2013 року Україну разом із усім світом охопив «криптобум». Такі слова як «блокчейн», «криптовалюта», «майнінг», «біткоін» впевнено увійшли в повсякденний ужиток як можновладців так і пересічного громадянина, не дивлячись на те що більшість населення не розуміє а ні природи зазначених слів а ні технологічних та теоретичних засад процесів, які за цими словами криються. І хоча ажіотаж навколо криптовалюти порівняно з минулими роками дещо вщухнув, наразі тема залишається слухною, адже криптовалюта в Україні так і не отримала визначеного статусу, і всі процеси пов'язані з її видобуванням та використанням досі знаходяться поза межами правового поля нашої держави. Офіційно Національний банк України розглядає криптовалюту як грошовий сурогат, який не має забезпечення реальною вартістю, однак прямої законодавчої заборони використання криптовалюти в Україні немає. Законопроект «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні», що минулого року був внесений депутатом України Рибалкою С.В та яким пропонувалось створити передумови для розвитку економіки на базі новітніх технологій в Україні так і не був винесений на голосування [1]. Новий законопроект анонсований депутатом України Олексієм Мушаком оприлюднений лише в вигляді презентації і на момент написання цієї статті до парламенту так і не поданий [2].

Незважаючи на чітку позицію національного регулювальника економіки заперечувати світовий досвід і практику використання криптовалюти для безготівкових розрахунків вважаємо недоцільним, адже під законодавчого обмеження криптовалюти як класу цифрових фінансових активів в цивілізованому світі фактично пройдений. Лише в 4 країнах світу, а саме Алжир, Бангладеш, Болівія та Непал передбачена кримінальна відповідальність за будь які операції с криптовалютою. В більшості держав світу операції з криптовалютою знаходяться в правовому полі і або повністю легалізовані, або з певними обмеженнями, такими як національна заборона на окремі види угод, тощо. Україна також не може залишитись осторонь процесів легалізації криптовалюти, адже відсутність прямої вказівки держави на закон, який потрібно застосовувати до операцій з криптовалютою створює правовий вакуум і як наслідок дуже високі ризики її використання. Правоохоронні органи завдяки невизначеності

статусу криптовалюти в Україні істотно обмежені у виборі засобів і методів протидії злочинам які вчиняються з використанням криптовалюти та злочинів де криптовалюта є об'єктом протиправного посягання. Так за заявою голови Департаменту кіберполіції Національної поліції України Сергія Демедюка, у разі нездатності найближчим часом врегулювати статус криптовалюти в Україні, держава повинна офіційно заборонити її обіг. Щоб кожен знав про те, що купуючи або продаючи криптовалюту на території України, він ризикує втратити свої фінансові вкладення безповоротно, не маючи права на захист і відшкодування збитку [3].

Ми вважаємо, що повна заборона обігу криптовалюти на Україні приведе виключно до погіршення ситуації. На нашу думку разом з підвищенням рівня криптовалютної грамотності населення та збільшенням відсотку проникнення блокчейну в сучасну технологічну і фінансову інфраструктуру, національні регулятори повинні перейти від заборони криптовалютних операцій в цілому до поетапної легалізації, логічним завершенням якої буде заборона вичерпного переліку операцій з окремими видами блокчейну, наприклад такими що дозволяють анонімні транзакції. Таким чином ми ввійдемо в правове поле. Звичайно для цього потрібно прийняти ряд законодавчих актів, якими б було визначено статус криптовалюти, правила її видобутку, використання та оподаткування операцій з нею, додано новий вид економічної діяльності «майнінг», або видобуток криптовалюти тощо.

Частковим підтвердженням нашої думки є повідомлення заступника голови Національного банку України Олег Чурія. В своєму інтерв'ю він зазначив що за дорученням Ради з національної безпеки і оборони України завершується підготовка концепції регулювання ринку криптовалюти. Її розробкою займається міжвідомча робоча група за участю регуляторів фінансового ринку та учасників ринку. В основі концепції лежить положення, що криптовалюта буде визнаною одним з видів активів, який торгується на майданчиках [4]. Вважаємо розробку такої концепції вкрай актуальною, адже в Україні вже давно виникла необхідність якомога швидше врегулювати на законодавчому рівні питання, пов'язані з використанням криптовалюти, впровадити процедуру оподаткування операцій з видобутку, купівлі та продажу криптовалюти, а також визначити відповідні правила функціонування українських криптовалютних бірж і пунктів обміну криптовалюти.

Список бібліографічних посилань

1. Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні : проект закону України № 7183-1 від 10.10.2017 // База даних «Законопроекти» / Верховна Рада України URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=62710&pf35401=436015> (дата звернення: 08.10.2018).

2. Юрасов С. Пора делиться. В Украине хотят ввести налог на криптовалюту // ЛІГАБізнесІнформ: інформаційне агентство. 06.08.2018 08:02.

URL: <https://biz.liga.net/all/it/article/pora-delitsya-v-ukraine-hotyat-vvesti-nalog-na-kriptu> (дата звернення: 08.10.2018).

3. В Нацполіції заявили о необходимости запретить криптовалюты в Украине // УНІАН: інформаційне агентство. 29 января 2018 14:51. URL: <https://economics.unian.net/finance/2371023-v-natspolitsii-zayavili-o-neobhodimosti-zapretit-kriptovalyuty-v-ukraine.html> (дата звернення: 08.10.2018).

4. Пальчевский И. Украина готовится к легализации криптовалют – НБУ // Financial Club: інформаційне агентство. 16 мая 2018 09:45. URL: <https://finclub.net/news/ukraina-gotovitsya-k-legalizatsii-kriptovalyut-nbu.html> (дата звернення: 08.10.2018).

Одержано 08.10.2018

УДК 004.056.53

Тетяна Вікторівна ЛИСЕНКО,

магістр факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

КІБЕРЗЛОЧИН ЯК НАЙНЕБЕЗПЕЧНІШИЙ ВИД ЕКОНОМІЧНОГО ШАХРАЙСТВА

Сучасне суспільство інформаційних технологій засновано на повсякденному використанні комп'ютерної техніки, мереж зв'язку, мобільних засобів комунікації та інших технічних засобів. Щоденне функціонування державних структур, банківської, енергетичної, транспортної та багатьох інших систем неможливо без надійної роботи комп'ютерної техніки та засобів комунікацій. Звичайно, що комп'ютерні системи привернули увагу різного роду шахраїв.

Так, крадіжки даних платіжних карт (банківських рахунків) або даних доступу до системи інтернет-банкінгу з метою заволодіння коштами клієнтів банку, крадіжка персональних даних і комерційної інформації з приватних комп'ютерів або серверів, умисне пошкодження інформаційних систем або засобів комунікацій з метою створення збитків компаніям – це далеко не повний перелік подібних загроз, пов'язаних з бурхливим розвитком сучасних інформаційних технологій.

Результати Всесвітнього огляду економічних злочинів за 2018 рік, підготовленого РвС, свідчать про значне зростання числа респондентів, компанії яких зіткнулися з економічними злочинами, – з 36% в 2016 році до 49% в 2018 році.

Як в Україні, так і в усьому світі найпоширенішим видом економічного злочину є незаконне привласнення активів. В цьому році ми включили в опитування два нових виду економічних злочинів: шахрайство, вчинене клієнтами (32%) і грубе порушення ділової етики (23%). У світі, за даними опитування, рівень даного виду шахрайства знизився з 64% до 45%.